

Makedonija 2009

Zapisala: Olga Pavlin, avgust 2009

1.8.2009-Vzdušje v avtobusu, ki nas pelje domov po 9 dnevnem potepanju po Makedoniji je mirno. Eni spijo, drugi so zatopljeni v branje, tretji premetavajo številke ... Nekaterim pa misli zagotovo uhajajo nazaj, na prehojene planinske poti, mesta, jezera..... Morda kdo izmed nas preiščuje, kje je pustil košček srca, kajti naše potovanje po Makedoniji smo poimenovali: »Dojdi vo Makedonija i srceto ke ti ostane tuka«.

Začelo se je 22.7.09 ob 18. uri . Po nočni vožnji po Hrvaški in Srbiji smo se 23.7.09 ob 11.30 v Skopju srečali s predstavnikom agencije, ki je za nas pripravila program potovanja in vodičem Manotom.

Prva preizkušnja naših planinskih moči se je zgodila že ob 13h pri vročini 40°C, ko smo se vzpenjali na **Vodno**-1066 m visoki hrib nad Skopjem. Vidi se od daleč in od vsepovsod. Na vrhu stoji 67 m visok milenijski križ, ki osvetljen tudi ponoči opozarja nase.

24.7.09 Skopje

Mesto na bregovih reke Vardar so v zgodovini trikrat porušili potresi. Zadnji leta 1963. Novica je obkrožila svet in zganila se je vsa svetovna in domača solidarna javnost. Slavni slikar Picasso je podaril sliko za bodoči muzej, mlada Japonka pa je mestu poslala diamant – družinski spomin. Na sprehodu po mestu smo ugotovili, da je Skopje mesto različnih kultur in tudi verskih skupnosti.

Najprej smo si ogledali poznoantično trdnjavo **Kale**, od koder je krasen panoramski razgled na mesto. Zgrajena je na griču nad reko Vardar. **Cerkev Sv. Spasa** (Sv. Odrešenik) zgrajena v začetku 19. stoletja. Zaradi turškega zakona, po katerem cerkve niso smele biti višje od džamij, so jo delno zgradili pod zemljo. Cerkev krasi velik ikonostas (visok 4,5 m, dolg 10 m) s figurami iz stare in nove zaveze, narejene iz enega kosa orehovega lesa. Na dvorišču stoji sarkofag revolucionarja in borca za neodvisnost makedonskega naroda Goce Delčeva. **Kuršumli han**, je v 15. in 16. stoletju služil za prenočevanje trgovcev. Ustavili smo se še v **Mustafa Pašini džamiji**, ki jo prenavljajo s turškimi sredstvi. Tržnica (pazar) je živih barv in blago raznovrstno.

Čez lep, **kamniti most** iz 15. stoletja, smo prišli v novi del mesta in se ustavili pri spominski plošči dobrotnici **Materi Terezi**. Na pločniku so označbe, kjer je nekoč stala hiša, v kateri se je rodila.

Na koncu smo se ustavili še pri rekonstruirani stavbi stare **železniške postaje**, ki jo je močno prizadel potres. Ura se je 26. julija 1963 ustavila ob 5.17. Tu je še pretresljiv spomenik, ki spominja na ta strašni dan.

Popoldan ogled kanjona **Matka**. S čolni smo se odpeljali na drugo stran jezera in se povzpeli do cerkvice Sv. Nikolaja. Nekateri so nadaljevali pot še na skalnat vrh nad njo, odkoder je lep razgled na kanjon reke Treske.

25.7.2009 Popova Šapka - Titov vrh, 2747 m / 1300 višinske razlike/

Vstajanje ob 4.30, ob 5.15 odhod iz hotela proti prvemu resnemu hribu. Skoraj po 2 urah hoje smo si privoščili zajtrk. Pot je zložna, markirana, hodimo ob potočkih, čez pašnike, širne planine, nikjer nobene sence. Veter poskrbi, da ne čutimo vročine. Edini večji vzpon je na sam vrh, v pol ure stojimo na Titovem vrhu, 2747 m. Staro, zapuščeno opazovalnico je načel zob časa. Skupina, ki nima dosti hoje, se odpravi osvojiti še Malega Turčina. Narava je prekrasna, kot bi rožice tekmovala, katere bodo bolj živih barv in katerih bo več. Ko se skupina sestane, gremo v koloni mimo čred, ki jih čuvajo psi šarplaninci. Nekateri se z njimi spoprijateljijo, razdelimo jim tudi ostanke malice. Zelo nam prija namakanje nog v mrzlem potoku.

26.7.2009 Tetovo

Ob 9h gremo v **Tetovo** na tržnico-skupinsko kupujemo fižol tetovec in se pri tem zelo zabavamo. Ogledamo si zelo lepo **šareno džamijo**, dvorišče, zapuščene stavbe in pokopališče derviševebektashev. Imamo čas za kavo, baklavo, burek itd.

Pot nas pelje v **narodni park Mavrovo**, namestimo se v hotelu Srna.

27.7.2009 Mavrovo – Golem Korab, 2764 m

Ob 7h nas kombi zapelje v sotesko reke Radike do 1280m višine – voznik dalje noče, čeprav bi lahko. Cilj nam je s tem podaljšan za 1 uro. Do karavle 1480 m hodimo po gozdni cesti. Ko pot zavije v gozd, pade komanda, da hodimo skupaj zaradi šarplanincev. Pot je markirana, stare markacije popravljata ali pa delata nove, vodnika Ljupče in Viki. Sprva hodimo po gozdu, potem čez širne pašnike, mimo zapuščenih pastirskih hiš, čez hribe, mimo potočkov, zaplat snega. Srečanje s šarplaninci, ki so v spremstvu pastirjev prav krotki.

28.7.2009 **Vevčani, Struga, Sv. Naum, Ohrid**

Ob 7h zapustimo hotel Srna in prijazne fante, ki so nas stregli.

Ustavimo se v samostanu **Sv. Jovan Bigorski**. Ženske in nekateri moški si nadenemo krila. V cerkvi hranijo ogromen ikonostas (isti avtorji kot v cerkvi Sv. Spas) in ikono Sv. Jovana Krstitelja obdano s srebrom. Sv. Jovanu se priporočajo vsi verniki, tudi muslimani, ki ne morejo imeti otrok.

Mimo Debarja in Debarskega jezera smo prispeli v

Vevčane – zanimivo malo mesto, kjer so razglasili republiko in je trajala od maja do avgusta 1987. V spor z oblastmi bivše Yu so prišli zaradi vode. Vevčani so znani po izvirih vode in tudi po tem, da je veliko domačinov delalo v Sloveniji v gradbeništvu. Zanimivo je, da ima vsaka hiša speljano tekočo vodo skoraj na dvorišče, ki jim odlično služi kot priročni hladilnik pijač.

Struga je živahno turistično mesto. Tu priteče iz Ohridskega jezera reka Črni Drim. Mladički skačejo mostu in opozarjajo nase z raznimi figurami. Čez most poezije ne smemo, prepovedan prehod. V Strugi se vsako leto dogajajo Struški večeri poezije.

Na skrajnem južnem koncu Ohridskega jezera, kjer je meja z Albanijo, smo si ogledali samostan **Svetega Nauma Ohridskega**, ki je poznan po tem, da je prepisoval in prevajal bogoslovno literaturo in s tem veliko pripomogel k razvoju makedonske kulture. Bil je duhovni učitelj in voditelj menihov. Sv. Naum je pokopan v samostanu in če kleče postaviš uho na krsti podoben lesen zaboj v kapelici, slišiš bitje njegovega srca. Tukaj se nahajajo njegove relikvije. Bil je čudodelnik in še danes pomaga ljudem, ki molijo in prosijo za zdravje, predvsem duševno.

Ogled **Ohrida** smo opravili zvečer, tako da smo začutili tudi utrip nočnega življenja, ki je presenetljivo zelo živahno. Najprej smo se povzpeli na trdnjavo carja Samuela (iz V. stol), si ogledali zunanjščino cerkve Sv. Matere božje, se sprehodili mimo arene do cerkve Sv. Sofije in prišli v pristanišče. Ustavili smo se ob spomeniku Sv. Klimenta Ohridskega. V rokah drži mesto. Malo naprej je še spomenik Cirila in Metoda. Sv. Kliment je učenec Sv. Cirila in Metoda in v Ohridu je sezidal samostan in cerkev ter ustanovil šolo. V Ohridu se je začela cirilica. V narodni restavraciji smo imeli dobro večerjo s folklornim nastopom mladih plesalcev.

29. 7. 2009 **Magaro, 2245 m**

Naredili smo še eno turo – v narodnem parku Galičica smo se povzpeli na 2245 m visoki Magaro. Nič posebnega ni izgledal. Malo po gozdu nato po travnati stezi, ki se je včasih kar izgubila, do vrha. Na vrhu so ostanki kamnitih škarp in jarkov, ki so varovali vojake v I. svet. vojni. Tu se še najde kakšen vojaški ostanek. Do vrha smo hodili 2 uri, (ca. 600 višinskih m) hoja pa je ves čas navkreber. Na vrhu je kamnit steber odkoder se vidita obe jezera – Ohridsko in Prespansko. Nazaj grede so nas s poti zvale lepe in debele gozdne jagode. Po končani turi smo izvedeli, da nam je pot prekržala kača in da je bila gor grede tudi trava že pohojena, čeprav ni bilo ljudi pred nami. Kaj pa medved?

Na poti do vasi Brajčino se ne »ohladi« v Prespanskem jezeru, saj ima voda 28°C. Na mivkasti plaži pa ni pretirane gneče.

Popoldan smo se pripeljali v vas **Brajčino**, kjer so nas na vaškem trgu razdelili v skupine za spanje. Nekaj nas je spalo pri domačinih, ostali pa v 20 min. oddaljenem samostanu, ki so ga vaščani uredili za prenočevanje turistov. Posebno doživetje je bil prevoz prtljage in ljudi s traktorjem do prenočišč. Domačini so bili izredno prijazni. Naša gospodinja je naslednje jutro vstala že pred 5. uro in nam postregla s čajem, s sabo pa smo dobili zajtrk.

30.7.2009 **Pelister, 2601 m**

Zadnja tura na Pelister, 2601m (1200 višinskih m)

Iz vasi Brajčino se ob 5.30h odpeljemo proti Bitoli in se ustavimo pred hotelom Molika, 1420 m v narodnem parku Pelister. Zelo prijazno nas je sprejel direktor hotela in nam na kratko opisal pot na Pelister. Od hotela do planinske kočice Kopanki je 35 min. Najprej malo spusta do ceste nato levo v gozd. Pot je markirana. Držali smo se skupaj, tokrat zaradi medvedov. V teh gozdovih so namreč našli 22 medvedjih družin. Na poti smo naleteli na 3 kupe medvedjih iztrebkov, povaljano je bilo tudi malinovje in borovničevje. No, če to ni dober razlog, da smo ubogali vodnika. Ko smo prišli iz gozdne meje se je pokazal čisto drugačen svet kot na dosedanjih hribih. Ogromni granitni skalni skladi so porasli z rumeno zelenimi lišaji. Od daleč se vidi vrh, na katerem so antene in TV pretvorniki. Megla jih vsake toliko časa odkrije in spet zakrije. Še slabo urico do vrha, kjer je bilo hladneje kot na prejšnjih vrhovih. Sestop po poti vzpona. Za nekatere pa je bil izziv spust po skalnih balvanih. Kar žareli so od ponosa, da so zmogli to pot. Skupina se je sestala pri pl. domu Kopanki. Naredili smo še skupinsko sliko pri spomeniku mlademu makedonskemu alpinistu Ilievskemu, ki je edini Makedonec okusil čar Himalaje, a se ni vrnil. Vsi zadovoljni smo odšli do hotela Molika, kjer nas je čakalo vse udobje razkošnega hotela. Vse ture so za nami. Adijo gojzarji za kakšen teden!

31. 7. 2009 **Bitola, Heraclea Lyncestis, Demir kapija**

Bitola moj roden kraj – poje makedonska narodna pesem. »Ja sakame Bitola« - pa lahko preberemo na razglednici mesta. Nekaj razlogov, zakaj domačini ljubijo Bitolo:

Bitola ni samo »Širok sokak« s svojimi kavarnicami in ljudmi, ki se vsak dan srečujejo na tej znameniti bitolski ulici. Bitolčani imajo svoje mesto radi tudi zaradi drugih reči. Bitola je najbolj evropsko mesto na Balkanu. Stara mestna arhitektura ima turški vpliv, pa tudi evropske značilnosti, ki krasijo mesto že več stoletij.

Stare stavbe, ki so restavrirane in modernizirane vključujejo najnovejšo tehnologijo – to je današnja Bitola. Če greš na kavo na Širok sokak, zapri oči in z malo domišljije prisluhni glasovom, ki gredo mimo tebe - prisluhni konzulom, ki govorijo v tujih jezikih, prisluhni trgovcem, ki prodajajo svoje blago na tržnici. In hitro boste tudi vi vzljubili mesto Bitola.

Kaj je še treba dodati tem lepim besedam.

Ogled antičnega mesta **Heraclea Lyncestis** v bližini Bitole. Nekoč je bilo mesto pomembno središče na rimski poti Via Egnatia. Med izkopaninami izstopajo po svoji lepoti mozaiki tal velike bazilike in arena, ki je služila za gledališke predstave kot tudi za gladiatorske igre.

Demir kapija in ogled vinske kleti. Ustavili smo se pred vilo Marija, ki jo je kralj Aleksander Karađorđević leta 1923 zgradil za svojo ženo Marijo, ki je bila v vili samo enkrat. Kot smo videli, je vilo žal načel zob časa, nihče je ne vzdržuje. Na leto pridelajo 6 mio litrov vina, večino ga izvozijo. Povabljeni smo bili na pokušnjo vina in kosilo. Okusno vino in dobra hrana so nam razvezali jezike in v avtobusu je povsem spontano zadonela pesem in da, še celo plesali smo. Zadnjo noč smo prespali na ladji na jezeru Mladost. Na terasi hotela-ladje, smo se poslovili od našega vodnika Manota. Niko mu je podaril kozolec, ki ga je sam izdelal, jaz pa sem mu v imenu (skoraj) vseh udeležencev izročila kuverto s prispevkom, ki smo ga zanj zbrali. Na koncu se mu je zahvalil Jakob, ker se je, kot je dejal, od njega, kot velikega človeka, veliko naučil.

Vodnik **Mano** zasluži svoj odstavek:

Na naši poti nas je vodil zelo profesionalno. Z znanjem zgodovinarja nam je pričaral preteklost mest, cerkva, samostanov... S športno vztrajnostjo in gobarsko potrpežljivostjo, je z nami hodil po vseh hribih in vsakemu od nas namenil prijazno besedo. S svojo mirnostjo mu je uspelo zatreti vsak začetek slabe volje in dvomljivosti. Imel je odgovore na vsa naša vprašanja. Na vrhovih nas je vabil na malico – kruh, kozji sir, kačkavalj, sadje..... Skupina je bila nanj ponosna in zato lahko trdimo, da je 10 dnevni izlet po Makedoniji uspel tudi zaradi njegove prisotnosti.

Zahvala za lepo in varno potovanje pa velja tudi vodnikoma Nikotu in Milanu ter vozniku Ivanu!